

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako
: : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

Poklonitev odposlancev vojvodine Kranjske cesarju KAROLU in cesarici CITI.

V sredo 31. januarja so se na cesarskem dvoru na Dunaju odposlanstva avstrijskih dežel Galicije, Moravske, Zgornje Avstrije, Štajerske, Koroške, Kranjske, Bukovine, Goriške, Predarlske poklonile Njegovemu Veličanstvu cesarju Karolu in cesarici Citi, obnavljajoč staro zvestobo do habsburškega prestola. Sprejem dežele Kranjske, ki se je vršil na cesarskem dvoru ob 3. uri popoldne, se je jako razlikoval od sprejema drugih dežel. Od vseh drugih dežel so prišli samo deželni odborniki z deželnimi glavarji na čelu. Samo kranjska dežela je nastopila z odposlanstvom osemindvajsetih mož, ki so zastopali najširšo ljudsko avtonomijo. Bili so večinoma okrajni načelniki, v številu, kolikor ga je dovoljevala omejitev kabinetne pisarne, kajti kranjska deželna deputacija je po moči svojega števila daleko presegala vsako kraljestvo in nadvojvodino.

Med tem, ko so druge deputacije šle k cesarju v tajno pisarno, se je kranjski deputaciji določilo za sprejem veliko dvorano tajnih svetnikov. Kranjsko deželno deputacijo je sprejel najvišji komornik grof Landskoronski.

Odpri so se vrata dvorane, iz katere je prikorakala avstrijska in ogrska telesna garda Njeg. Veličanstva ter je napravila pred vrati špalir, skozi katerega se je kranjska deputacija podala v sprejemno dvorano. Tam se je uvrstila v dvojnem polkrogu, v katerega sredi je stal deželni odbor s knezoškofom. Deputacija je tvorila s talarji cerkvenih dostojanstvenikov, z uniformami in številnimi odlikovanji, ki so krasila prsa naših zaslužnih mož, jako slikovito skupino.

V odposlanstvu vojvodine Kranjske so bili: knezoškof ljubljanski dr. Anton B. Jeglič, deželni glavar dr. Ivan Šušteršič z deželnimi odborniki, baronom Apfaltrernom (v uniformi), dr. E. Lampetom, dr. Karel Trillerjem, dr. Peganom, dr. Zajcem (v uniformi); nato so se vrstili v krogu poslanci: knez Windischgrätz (v uniformi), župan ljubljanski dr. Ivan Tavčar ter poslanci: kanonik dekan Lavrenčič, grof Barbo (v uniformi), ravnatelj Karel Dermastia, župnik Piber, Galle, Loj, Mihelčič, dr. Ravnihar, Vehovec, Zure, Zabret, predsednik kranjske trgovske in obrtne zbornice Knez, načelniki cestnih okrajev Belec, Doltar, Erjavec, Hafner, Mejač, Tršar, predsednik društva za tujski promet dr. Krisper, predsednik obrtnopospeševalnega urada Kregar.

Bilo je nominiranih še več članov deputacije, da bi bila dežela popolnoma enakomerno zastopana, ki pa vsled prometnih težav, tako zlasti z Notranjskega, in kratkega časa za priprave niso mogli odpotovati.

Višji dvorjan je potrkal s palico na tla in visoka vrata so se odprla, prikorakala je viteško plemenita oseba cesarja Karola, ob njegovi strani pa cesarica Cita, katere dražestnost in miloba sta takoj očarala vse navzoče. Izraz naklonjenosti in dobrotljivosti je sijal z obrazov Veličanstev. Cesar je nosil maršalsko uniformo, cesarica je bila oblečena v preprosto črno obleko brez vsakega nakita, razen redov — pravi vzor avstrijskim ženam v sedanjem

resnem času. Tedaj zakliče deželni glavar doktor Ivan Šušteršič: „Njuni cesarski in apostolski Veličanstvi, „Živijo!“, nakar so, kakor tri salve, zadoneli navdušeni „Živijo!“ kliči po dvorani. Cesarska dvojica je bila očitno prijetno presenečena po tem temperamentnem, ognjevitim, iz srca prihajajočem pozdravu iz svežih prs sinov kranjske dežele. Cesar in cesarica sta na ta pozdrav odgovorila z veselim smehljajem in sta z roko odzdravljala.

Nato je spregovoril deželni glavar dr. Ivan Šušteršič. Govor deželnega glavarja je bil po vsebini in obliki dovršen in je naredil na navzoče velik vtis. Deželni glavar dr. Ivan Šušteršič je tako-le tolmačil čustva prebivalstva kranjske dežele:

Vaše Veličanstvo!

Presvitli naš cesar in gospod!

V svetovnozgodovinskem času je božja volja poklicala Vaše Veličanstvo na najčastljivejši prestol Evrope in velikanske so naloge, ki jih je previdnost Božja pridržala Vašemu Veličanstvu. Zaupanja polni gledajo narodi cesarstva na Vaše Veličanstvo in milo prosijo Vsemogočnega, da bi Vašemu Veličanstvu veliko delo uspelo in bila usojena dolga srečna vlada.

Prešinjeno teh vzvišenih čustev se bliža avtonomno zastopstvo kranjske vojvodine stopnicam Najvišjega prestola, da se v najgloblji prespoštljivosti pokloni imenom dežele Vašemu Veličanstvu, našemu presvitlemu cesarju in gospodu, ter Njenemu Veličanstvu, naši vzvišeni, prejasni cesarici, in iz dna duše cele dežele obljubuje zvestobo in udanost do smrti.

V tem slovesnem trenutku se spominja dežela z iskreno hvaležnostjo posebnega odlikovanja, koje je Vaše Veličanstvo že v prvih dneh Velesvoje slavne vlade najmilostljiveje naklonilo kranjskemu pešpolku. Dežela je prešinjena od veličine te cesarske milosti in jo občuti kot največjo čast in kot novo dragoceno vez za najpristršnejše združenje dežele z ljubljeno Najvišjo cesarsko hišo.

Vaše Veličanstvo! Velepomenljivi, iz najplemenitejših nagibov izišli korak, ki ga je upotilo Vaše Veličanstvo v namenu, da se svetu povrnejo blaginje miru, je navdal deželo z iskreno radostjo in najglobljo hvaležnostjo. Ne zmeneč se za sovražne spletke, vidi dežela v tem koraku mnogo obetajoče znamenje bližajoče se srečne bodočnosti.

Vaše Veličanstvo! Skozi več kot šest stoletij s prejasno vladarsko hišo zvezana, ni kranjska dežela nikdar omahovala v svojih dolžnostih napram cesarju in državi. V viharjih vseh časov so zamogli prejasni predniki Vašega Veličanstva zaupati v kranjsko zvestobo in na njo zidati. In to zvestobo, izkazano v veselih in žalostnih dneh, preizkušeno v viharjih in bojih, utrjeno v iskrenem strahu božjem, zvestobo, ki je tako trdna in nepremakljiva kakor nebotežna prirodne trdnjave, ki obdajajo deželo, to zvestobo prosi kranjska vojvodina najmilostljiveje sprejeti kot z veseljem poklonjeno vezilo dežele k slavnemu nastopu vladanja.

Vaše Veličanstvo! Z moško, odkrito značajnostjo ljubi Kranjec svojega presvitlega vladarja in veliko skupno domovino. V polnem soglasju s tem neiztrebljivo globoko ukoreninjenim podedovanim mišljenjem, ljubi Kranjec iskreno svojo domačo grudo in se trdno drži svojih posebnosti, svoje sv. vere, svojega dragega materinega jezika ter ustavnih pravic in svoboščin dežele.

Proseč v najgloblji prespoštljivosti za to od Vašega Veličanstva mogočno zaščito ter cesarsko velenaklonjenost in milost za blagostanje dežele, izprošamo ponižno najobilnejši božji blagoslov na posvečeno glavo Vašega Veličanstva in na Najvišjo Vašo prejasno hišo.

Bog ohrani, Bog čuvaj, Bog blagoslovi Vaše Veličanstvo!

Pri posameznih točkah glavarjevega govora, se je opazilo, da je cesar večkrat odobruje nagnil glavo. Ko je dež. glavar končal so zagromeli po dvorani zopet navdušeni „Živio“ kliči Veličanstvoma.

Njegovo Veličanstvo cesar Karol je odgovarjal s krepkim glasom, da z veseljem sprejme poklonitev zastopnikov dežele Kranjske, katera se je vsikdar izkazala kot trdna zaslomba prestola. On na kranjsko dedno zvestobo vedno računa in se zanaša na njeno zastavo, junaški sinovi dežele so se tudi v sedanji vojni sijajno izkazali.

Ko je izpregovoril cesar Karol slovenske besede: „Bog ohrani, Bog živi, moje krasno, zvesto deželo Kranjsko!“ se je polastila članov deputacije globoka ginjenost; te cesarjeve besede so bile izgovorjene v krasni pravilni slovenščini — ob sklepu cesarjevega govora pa so zopet zadoneli mogočni naši „Živio“, kot sveta prisega naše zvestobe.

Nato je deželni glavar predstavil Veličanstvoma vse člane deputacije. Cesar je skupno s cesarico šel do vsakega člana deputacije in vsakega z največjo ljubeznivostjo nagovoril, vsakemu dal roko, mnogim pa je podala roko tudi cesarica. Deželnemu glavarju dr. Šušteršiču je cesar takoj rekel, da sta se že videla pri petem armadnem poveljstvu, vpraševal ga je kako je z aprovizacijo. Dež. glavar: „Tako kakor povsodi, treba pa je potrpeti.“

Ljubljanskega knezoškofa dr. A. B. Jegliča je vprašal cesar po razmerah v škofiji in med duhovščino. Knezoškof je odgovoril, da je kranjska duhovščina vedno izpolnjevala svojo patrijotično dolžnost. Cesar: „Vem, prav dobro vem!“ Cesar je vprašal knezoškofa: „Ali je vedno v Ljubljani in v deželi?“ Knezoškof je odgovoril, da med vojno nikamor ne gre, duhovščina moli za prejasno cesarsko hišo. Cesar: „Lepo, lepo, — to je jako patrijotično!“

Potem je nagovoril cesar vse druge člane odposlanstva ter z velikim zanimanjem sledil odgovorom. Poslanca in župana g. Jos Zureca je cesar vprašal: „V kateri občini ste župan?“ G. Zurec je odgovoril: „V občini Šmihel-Stopiče na Dolenjskem.“ Cesar vpraša dalje: „Koliko časa ste že župan?“ G. Zurec odgovori: „Dvajset let!“ Nato reče cesar: „To je lepo!“ In cesarica pristavi: „To je pač dolgo!“ Konečno ga še vpraša cesar: „Koliko časa ste poslanec?“ Četrto leto“, odgovori g. Zurec. —

G. poslanca in župana Vehovca iz Žužemberka je vprašal cesar, koliko časa je on župan? In ko g. Vehovec pové, da že 22 let neprestano županuje, ga je cesar pohvalil. Vprašal ga je tudi cesar: „Vi ste bili vojak?“ Odgovor: Ja! Veličanstvo, sem bil pri topničarjih!“ Cesar nato: „Tako! Lepo!“ — Župana gosp. Doltarja je cesar vprašal, kako je z aprovizacijo. Doltar je odgovoril, da je v njegovem okraju še precej dobro. To je cesarja očitno veselilo in razveseljen je vzkliknil županu Doltarju slovensko: „Dobro! To me neizrečeno veseli!“ — Poslanca in župana g. Mihelčiča je izpraševal cesar, kje je služil pri vojakihi. Tudi cesarica Cita je odlikovala g. poslanca Mihelčiča z vprašanjem in ko je poslanec pojasnil delo svojega občinskega referata, sta se cesar in cesarica prijazno poslovila z vzklikom: „Lepo, zelo lepo!“

Ko sta se cesar in cesarica po končanem cerklju poslovila od odposlanstva in sta že stopila do vrat, so še enkrat jima zadoneli hvaležni „Živio“ kliči. Cesar in cesarica sta se še enkrat obrnila in se smehljajoč zahvaljevala.

Sprejem naše deputacije po cesarju in cesarici je napravil na vse navzoče globok in trajen vtis, ki ga nihče ne bo pozabil, kdor je imel srečo biti član tega zgodovinsko važnega poslanstva. Dežela Kranjska in vse njeno prebivalstvo je globoko hvaležno za izredno milost, s katero je bilo sprejeto naše odposlanstvo. Program, ki ga je tolmačilo naše odposlanstvo na Dunaju, je bil in bo vedno program celega našega naroda. Naš narod bo zato iskreno pozdravljajl impozantni skupni nastop najboljših svojih mož pri tej krasni patrijotični manifestaciji kot jasen dokaz, da je avstrijska misel tisto, kar naj nas na jugu združi v srečo našega naroda in v najboljšo obrambo vsem Slovencem drage Avstrije!

Seja kranjskega dež. odbora na Dunaju dne 31. januarja 1917. — Prebere in soglasno se odobri nagovor deželnega glavarja na Njega Veličanstvo pri poklonilnem sprejemu.

Povodom sprejema kranjske poklonilne deputacije pri Nj. Veličanstvu ter v večni spomin tega velepomembnega dogodka se soglasno sklene: Ustanovi se posebni zaklad kot ustanova „za otroka“ v okviru akcije, ki stoji pod Najvišjim protektoratom Njenega Veličanstva cesarice Cite. Sklene se predložiti prošnjo na Najvišje mesto, da sme nositi ustanova ime „Cesarice Cite kranjska deželna ustanova za otroka“. Kot začetna temeljna glavica se določi svota 100.000 K iz deželnih sredstev. —

Učiteljstvu se dovoli vojna draginjska podpora v oni izmeri kakor zadnjič; podpora za otroke pa se zviša od 15 na 20 K, provizorno učiteljstvo prejme enako drag. podporo, kakor definitivno učiteljstvo, t. j. v izmeri 80 K. — Deželni glavar se pooblasti, da nakaže primerni znesek kot prvo pomoč po potresu prizadetemu prebivalstvu Krške vasi na Dolenjskem.

Dijakom-junakom v trajen spomin!

V zadnji številki „Dolenjskih Novic“ smo objavili veselo in tolažebno novico, da se je v Novem mestu sešel poseben odbor odkritosrčnih prijateljev učeče se srednješolske mladine z namenom, da ustanovi iz prostovoljnih prispevkov takoimeno „Vojnospominsko ustanovo za dolenjske dijake novomeške gimnazije“. Da, originalna in modra je ta misel, tako se sliši šestokrat iz ust izobraženstva in priprostega kmetijskega stanu. Saj vsi dobro vedó, kako krvavo so si zaslužili ta trajni spomin dijaki-junaki, kako velika tolažba bo padlim junakom!

Imenovani, našeti dijaki v oklicu zadnje številke „Dol. Novic“, so bili dijaki tukajšne gimnazije. Presvitli cesar jih je poklical kot sposobne vojake pod orožje. Na raznovrstnih bojnih poljih so vestno spolnili svoje dolžnosti v proslavo vrhovnega poveljnika, v varstvo širne Avstrije, ki je ravno zdaj od strani krutih sovražnikov najbolj ogrožena. In dijaki-junaki, ki so častno in vestno spolnili svoje dolžnosti napram cesarju, širji in ožji domovini naj bi ostali pozabljeni? Gotovo ne!

Ako kaj radi proslavimo in ovekovečimo slavne moše, ki so veliko delovali v korist svete cerkve, v blagor svojega naroda, ali naj pozabimo dijakov-junakov, ki so vsled svoje neomajane zvestobe do cesarja, vsled svoje junaške ljubezni do domovine, darovali celo to, kar nam je vsem najljubše in najdražje: svoje življenje v najlepši dobi. Proslavimo in ovekovečimo jih tudi mi z združenimi močmi, in sicer ne samo s spominskimi ploščami, a veliko bolj s takimi znaki globoke hvaležnosti, da bo njihovo ime, njihov pogum ohranjen od roda do roda. Tak plemenit namen upa imenovani odbor uresničiti in doseči s pomočjo velikodušnih dobrotnikov ravno z nameravano vojno spominsko ustanovo. Na ta način bomo ohranili njihov spomin v spodbudo vsem dijakom novomeške gimnazije in junakom pa v dušno tolažbo. Odkritosrčni prijatelji, pravi častilci in stariši ranjkih junakov niso v stanu za vsakega predragega ranjkega kaj posebnega ustanoviti v trajen spomin in v trajno tolažbo kakor so ustanovne svete maše. In ta misel, da jim tudi mi moremo na ta način pomagati, ako morebiti potrebujejo naše pomoči, naj vas, predragi stariši, dobri sorodniki in odkritosrčni prijatelji in častilci pokojnikov, nagiba, da vsak po svoji moči prispeva v predrag namen.

Zato, vi častilci ranjkih iz mesta, posebno še iz Kostanjevice, ki ste se bavili z mislijo, da bi svojega junaka prepeljali

v svojo sredino, zato vsi iz Škocijana in od drugod, krepko na delo! Vsak naj se zaveda, da je storil le svojo dolžnost, izvršil nad vse dobro delo! Kdor hitro dà, dvakrat dà! — Obilni prispevki, kakor pričakuje odbor, naj se pošiljajo na blagajnika odbora, g. Dr. Tiller Viktor, c. kr. profesor v Novem mestu. Prispevki se bodo objavili v „Dolenjskih Novicah“! Odbor.

Franjo Neubauer:

Padlemu junaku. Maksu Severju.

1. svečana.

Kot iz daljine duše dragih, ki v tuji zemlji spavajo, tako nad nami nepokojno snežinke naletavajo.

A v cerkvi poje zbor resnoben, akord je vsak težak, teman, in orgle tožijo, grmijo kot trombe glas na sodnji dan. —

2. svečana.

Proslavljen spomin je na tebe, junak, ki v dalji te smrti zagrnil je mrak.

A danes? — Kaj vstal si, da solčni je svet tako veličastno nad zemljo razlit?!

Si prišel med ljube rojake nazaj?

Te zemlje domače pozdravlja smehljaj? — —

Ah, ne, ah ne! Nič več ne bo te! Kar vzel je grob, ne da nam več! Nihče ne vrne domovini, kar stere tuji top in meč.

Na tujem Svečnica prižiga nad grobom tvojim lučk nebrój, blestijo v snegu in migljajo kot zvezdice v noči pokój.

Migljajo v mir ti večni, blagi, ki boj ne moti ga noben! Le spavaj, dókler spet ne vstaneš, od sodne trombe prebujen!

Takrát za vsa junaška dela sijajnih prejmeš sto odlik! Za časno smrt v življenje večno popelje te svetá Sodník!

Opomba: 1. svečana, na dan revkijema je naletaval sneg, a na Svečnico je bil krasen, jasen dan.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Na tem bojišču pregnala je kraska burja meglo in oblake ter omogočila jasn pregled po ozemlju. Dolgo trajajoči mir na soski fronti umaknil se je cindatje zivahnejsemu delovanju topništva in poizvedovalnih oddelkov. Kako malo so Italijani z največjimi napori v dvajsetih mesecih pridobili na prostoru, kaže dejstvo, da meri cela pridobitev pich 10 kilometrov, med Jadranskim morjem in Gorico le 3 do 4 km. Pretečni teden je osredotocilo nase topništvo svoj ogenj na italijanski vrh Fajtega hriba in na koto 363, ki leži nekoliko proti jugu. Ucinak ognja je bil tak, da so naši poizvedovalni oddelki v hipu prepežali skalno pobočje, udrlji v glavno crto, isto razdrli ter se s 120 ujetniki in več strojnimi puskami vrnili v nase postojanke. 30. jan. se je uradno poročalo, da so podjetja nasih cet na Goriskem zopet uspela. Oudelki 71. pešpolka so pri Kostanjevici vdrlji v sovrazno postojanko, premagali več italijanskih stotnij, unceli jarke in se vrnili s 6 ujetimi castniki, 140 mozmi in 2 zaplenjenima strojnica. Oudelki c. kr. crnovojniskega pešpolka št. 2 so privedli s podobnega podjetja vzhodno Vrtojbe 27 ujetnikov in tri strojnice. 29. jan. so tudi obstreljevali kraje med Gardskim jezerom in Adisko dolino. — Dne 3. t. m. pa se uradno poroca, da je neki italijanski metalec metal na Nabrezno bombe brez znatne škode.

Rusko bojišče. — Nastop izvanrednega mraza na tem bojiscu ovira vsa podjetja, ki so vze v teku in k katerim se pripravljajo obe sovrazni stranki. Kljub temu sovraznik nadahtuje njegova poizvedovalna podjetja, brez da bi bil kje napadel. Vrsile so se manjše praske na predpoju. Ob hribovski crti Moldave, kjer vlada 25 do 30 stopinj hud mraz, mirujejo vsa podjetja. — 3. t. m. se uradno poroca, da so pri Bekasu ob ogrski vzhodni meji odbile nase varnostne čete sunek ruskih oddelkov. Sicer ni z nobenega teh bojisč nič vaznega porocati. — Nemsko uradno poročilo 4. t. m. javlja, da je bilo v bojih, ki so se kljub hudemu mrazu dopoldne razvili ob reki Aa, odbitih vec ruskih napadov.

Zahodno bojišče. — Po zelo zivahnih poizvedovalnih bojih zadnjih dni, nastopil je na tem bojiscu, najbrze vsled hudega mraza, mir. Zbiranje mocnih francoskih cet ob švicarski meji je ponehalo. Je li to zbiranje koncano ali se bude nadaljevalo, ali se bodo vse te vec zborov brojece množice od tu zopet kam drugam prestavile, se sedaj še ne da dognati. — Po uradnem poročilu 4. t. m. je bil topovski boj, ker se je bolje videlo, zivahnejši med Lens in Arras in od Sere do St. Pierre Vaast gozda, kot prejšnje dni. O polnoci so severno Ancre napadli Angleži po boonecem ognju nase postojanke. Medtem ko so se napadi severno Beaucourta izjalovili, se je nekemu oddelku posrečilo, da je blizu reke udrl v nase najprednejše jarke. Večerno porocilo pa javlja, da so med Ancre in Somme zivahno streljali s topovi. — Nemška mornarica javlja 4. t. m.: Več naših flanderskih pomorskih letal je 2. febr. vrglo veliko bomb na Fournes in Adimkerke. Letala so se vrnila v dobrem stanu.

Balkansko bojišče. — Bolgarsko uradno poročilo 3. t. m. javlja: Na celi bojni crti se je slabo streljalo s topovi. Straže so streljale pri Bitolju in ob Strumi. Zivahno so delovali letalci v Vardarski dolini. — Avstrijsko uradno porocilo pa poroca 4. t. m., da so odbile naše čete južno Ohridskega jezera z ognjem poizvedovalne oddelke. — Nemsko uradno poročilo

pa javlja 4. t. m., da se izvzemši presenetljivih napadov s streljanjem pri Bitolju in med Vardarjem in Dojranskim jezerom ni nič vaznega zgodilo. — „Secolo“ javlja iz Aten, da se je položaj na Grškem zopet poojstril. Angleški poslanik Elliot dolzi Lambrosa, da ni izročil 50.000 pus. Kako resen da je položaj, dokazuje okolnost, ker so sklenili poslaniki Guillemin, Demidov in Elliot, da se ne bodo nastanili v Atenah, marveč v Kerzaini. Vsak dan postaja blokada resnejša.

Razna bojišča. — Turški glavni stan poroca 2. t. m.: Po predidocem mocnem topniškem obstreljevanju napadel je sovraznik z vec oddelki pešcev vse turške postojanke južno Tigrisa ter neki turški bataljon prisilil, da se je umaknil v drugo crto. Takoj nato z mocnimi silami izvedeni sovrazni napad na drugo crto so Turki takoj odbili. Na drugih delih bojne crte, posrecilo se je sovrazniku vdreti v turško crto, a bil je s protinapadom takoj vrzen iz iste. Pri tem napadu imel je sovraznik še težje izgube, kakor v dosedanjih krvavih bojih v Iraku. Pred crto enega samega turškega pešpolka leži nad 1000 mrtvih. Sovraznik je izgubil v tem boju do 2000 mrtvih. Ujetih je bilo 41 mozej, pa bilo bi jih še več, ako ne bi angleske vojake, ki so se hoteli udati, pokosilo njih lastno topništvo. V zvezi s to operacijo, poskušal je sovraznik z obkolitvijo turškega desnega krila s številnimi jezdec, katere je podpiralo topništvo in pešci, a tudi to nakano so Turki s pehotnim in ognjem iz strojnic preprečili, pri čemur so zadali sovrazniku znatne izgube. Turške izgube so bile v teh bojih primeroma neznatne.

Na morju. — Pričetek zadnjih bojev v resnici svetovne vojske se pričenjajo. Dve leti sta klicali osrednji državi nevtralce, naj nastopijo proti Angliji za načela človečanstva. Anglija je namreč sklenila, ker vidi, da ne more streti hrabrih čet osrednjih držav, da sestrada 120 milijonov brojece prebivalstvo teh držav ter v to svrhu preprečevala na vse mogoče načine dovoz živin in drugih neobhodno potrebnih potrebščin. V silobranu jeli smotententi vračati nemilo za odbranu s podmorskimi čolni. Izginjale so ententine ladje z dragocenim blagom; potopilo se je precej ljudi in tudi nekaj Amerikancev. Zjedinjene države ameriške so se postavile na stališče, da imajo njih državljani pravico do varne vožnje po morju. Nemcija se je dvakrat udala in podmorsko vojevanje omilila. Pridržala pa si je v zadnji noti, da bo morala te prostovoljne omejitve preklicati, če ententa ne odneha od grozitve izstradalne vojske. Angleška ni odnehala. Vojska traja vže tretje leto in prebivalstvo osrednjih držav trpi dan na dan hujše posledice te vojne. Čakanje, da predere trpljenje 120 milijonov civilnega prebivalstva v nevtralne države, je bilo zamanj. Zato smo se morali pripraviti na zadnje sredstvo, da zlomimo Anglijo z brezobzirnim bojem podmorskih čolnov. 1. februarja zaprli sta osrednji državi vsa morja okoli Anglije, Francije in Italije, in njuni podmorski čolni začeli so brez prejšnjega svarila potapljati v zaprtih vodah vse ladje, sovražne in nevtralne. Vse je napeto čakalo, kaj poreče Amerika. Sedaj je ugibanja konec. Laško časopisje nam odkriva veliko veselje entente. Ameriške Združene države so pretrgale z Nemcijo diplomatske vezi, odpoklicale svojega poslanika v Berlinu, nemškemu pa izročile potni list. Wilson očita Nemciji, da ni držala obljube. Če bi nemški podmorski čolni potapljali ameriške ladje in državljane, si bo Wilson od kongresa izprosil primernih sredstev za brambo. On pač misli

LISTEK.

Črtice o Rusih.

Splošni utisi.

Svetovna vojna, koliko gorja si že prizadejala in koliko solz se je že pretočilo radi tega gorja, kdo presteje? In kaj nas še čaka, ve samo Vsevedni, ki naj se nas pa vendar že skoraj usmili in nam naj dodeli blagi mir! Toda, nekaj dobrega nam je tudi ta vojska prinesla. Kaj neki, boste vprašali, ljubi bralci? Le poslušajte: Naši vojaki morajo prenašati veliko, veliko težav in to bodisi v vročini, ali hudem mrazu. Ali se ne bo utrdilo njih telo? Mislim, da o kaki mehkužnosti ne bo pri njih več sledu. A tudi znanje, duševno obzorje, se je povečalo splošno pri vseh ljudeh. Kje so vedle pred vojsko naše kmečke postarne ženice, kje so Karpati, kje je Galicija in drugi kraji itd.? Veliko, veliko novega so zvedeli ljudje v tem času. Priliko pa

imamo sedaj spoznavati tudi evropske narode, Ruse, Srbe itd., katerih je mnogo pri nas kot ujetnikov.

Tudi mene je doletela ta sreča v nesreči. Dne 4. decembra 1915. sem bil dodeljen k nekemu oddelku ruskih ujetnikov in tako imam priložnost od takrat seznanjati se z ruskim jezikom, navadami in šegami. Rusi so silno zaupljivi ljudje, kar jih pa posebno povzdiguje, je pri njih doma še stara hvaležnost. Za kos kruha se ne bo mogel dovolj zahvaliti, besedo „Spasiva“ (hvala lepa) ponovi trikrat, petkrat. Omeniti je treba, da Rusi silno veliko jedo, kar se pa da naravnim potom tolmačiti. Rusija je namreč domovina zime, zato morajo ljudje tam več jesti, kakor tudi mi pozimi več hrane potrebujemo, kot poleti. Pogosto se toraj lahko čuje od Rusov ta-le stavek: „Robota moč, minadž malo,“ (dela veliko, hrane malo.)

Pred jedjo in po jedi pa Rusi vedno opravijo svojo molitev. Pred jedjo navadno opravijo to molitev pojoč, istotako tudi vse

druge molitve pojejo. Zanimivo je videti Ruse zvečer, predno gredo spat, se na povelje „postrojiti se“ postavijo v vrste, stoječ „smirno“ (habtacht) začne eden peti, nakar se oglase drugi v zboru. Priznati se mora, da znajo Rusi krasno peti. Tudi Slovenci znamo peti, a pri navadnih narodnih pesmih, kakor jih so peli včasih naši fantje po noči, ni o lepoti govora. Rusi pa, večinoma priprosti kmečki ljudje, pojejo vedno četveroglasno, a res lepo. Pri petju njih psalmov je ganljivo gledati te ljudi. Tudi oni, ki ne znajo peti, stoje z veliko resnostjo ter se trkajo na prsi; priklanajo se in se prekrizavajo z res „velikim križem“. Da je tudi pri njih popačenih ljudi, izpriencev, je razumljivo; med katero pse-nico pa ni ljulike? Rusi so z malimi izjemami vsi pravoslavne vere.

Ruski jezik.

Rusi so Slovani in imajo našemu soroden jezik. Mnoge besede so popolnoma našim enake, vendar se v začetku Rusa skoraj nič ne razume; še-le sčasoma se

pruči človek, da razume saj deloma Rusa. Pri našem oddelku so večinoma sami kmetje, to je v Rusiji „se zanimaju s hlebopašestvom“ ali „črnoroboče“, nadalje je par „sapužnikov“ (čevljarjev), ki tudi tu robijo „butjenke“ (čevlje), par „partnojev“ (krojačev), „kuznjecev“ (kovačev), veliko pa je „plotnikov“ (tesarjev). Vsi ruski rokodelci so izvrstni delavci, vsak razume svoje delo prav dobro, da se mora raznim izdelkom človek kar čuditi. Ko „polučajo“ (dobijo) iz Rusije „posilke“ (pisma) so silno veseli. Nekateri „polučajo“ tudi „moč penjonzov“ (denarja). Ruski jezik ima 36 črk, toraj več kot mi, to pa zaradi tega, ker za isti glas rabijo po dve črki, kakor za debeli „l“ (bel klobuk) in mehki „l“ (lepo lice). Kar se pa izobrazbe tiče so pa Rusi daleč daleč za nami. Mnogi mnogi mladi ljudje ne znajo ne pisati ne brati, zato ker ni še pri njih splošne šolske dolžnosti. Tisti pa, ki znajo brati, berejo zelo počasi, toraj le za silo, kar ni čudo, ker tudi šolstvo samo je še zelo pomanjkljivo. Med vjetimi Rusi se nahaja tudi učitelj Jakov Kudinov. Ruski

na vojsko ter upa celo, da se vse ostale nevtralne države pridružijo Ameriki. Osrednji državi sta pripravljene tudi na vojsko z Ameriko in ostalimi nevtrali. V državnem zboru je nemški kancler izjavil, da smo pripravljeni prevzeti vse posledice pootjstrene podmorske vojne. Stiska našega prebivalstva in pravica do silobrana, ki ne nastopa vselej z rokavico in pa želja, da skrajšamo vojsko, nas sili do brezobzirnega boja. Gre se za življenje in isto imamo pravico braniti z vsemi mogočimi sredstvi. — Iz Amsterdama se 4. t. m. poroča, da Amerika zaplenja nemške ladje, katere so ob izbruhu vojne ostale v ameriških vodah. — Iz Washingtona pa poročajo, da bo Amerika najela 500 milijonov dolarjev vojnega posojila za armado in vojno mornarico.

Društvo za oskrbo invalidov v Novem mestu.

Kakor v vseh večjih mestih tako se snuje tudi v našem mestu društvo za oskrbo invalidov. Namen tega društva je kolikor mogoče skrbeti za vse one, kateri so se in kateri se še bodo iz bojišč vrnili domov v takem stanu, da niso več za vsako delo sposobni. To društvo bo skušalo tem invalidom v našem okraju brezplačno preskrbeti tako službo ali delo, za katero so vendar le še zmožni, akoravno niso več popolnoma zdravi ali so brez roke ali brez noge. Dalje jim bo društvo preskrbelo zavetje v vojnih domovih in s tem preprečilo, da bi bili nesrečneži prisiljeni hoditi od hiše do hiše prosjačiti. Zelo nevhaležno in nečloveško bi bilo, ako bi invalidi radi pomanjkanja takih naprav bili v to prisiljeni. Ako bo društvo dovolj denarnih sredstev na razpolago skrbelo bo tudi za to, da dobi invalid, kateri je roko ali nogo zgubil, umetno nadomestilo roke ali noge. Svetovna vojska se nadaljuje in neizmerno je število onih nesrečnih, katerim hoče naše društvo v našem okraju pomagati. Naj toraj vsak po svojih močeh skuša njih usodo olajšati s tem, da pristopi kot član k temu društvu. Samo na ta način je mogoče izpolniti obveznost napram onim, ki so za cesarja in domovino krvaveli in njim otresti težko skrb za vsakdanje preživljanje. Trdno smo prepričani, da država ne bode pustila invalidov brez zadostnih sredstev, ampak le težko bode to nalogo brez krepkega sodelovanja posameznikov rešila.

Društvo se bo ustanovilo v petek 9. t. m. in vabijo se vsi, katerim je usoda invalidov na srečo, k tej ustanovitvi v mestno dvorano ob 6. uri zvečer. Član tega društva postane lahko vsak, ki stane v ali izven mesta. Podpirajoči član postane tisti, ki plača za celo leto najmanj 20 K in redni član postane tisti, ki plača za celo leto najmanj 3 K. Članarina se pošlje lahko tudi po pošti.

Naročajte „Dolenjske Novice“!

učitelji so vsi oproščeni vojaške službe. Na vprašanje, zakaj ni on oproščen, je izjavil, da se ni mogel izkazati z nobenim dokumentom kot učitelj vojaški oblasti in zato je moral na vojsko. Ina pa pet razredov ljudske šole in je postal učitelj. Posebne izobrazbe toraj ni, zato se tudi kaj več ne more zahtevati od njega kot poučevanje v branju, pisanju in računanju. In takih učiteljev je baje v Rusiji do 75 procentov. Si pač ne more nikdo predstavljati Rusije kot idealne države. Rusi nosijo doma vsi brade, tu v ujetništvu se pa brijejo. Zgoraj omenjeni učitelj pa si je pustil brado tudi tu in na vprašanje: zakaj se ne da obriti, je odgovoril, da bi ga zeblo, če bi si dal brado odrezati, tako pa, da zima na bradi ostane. Imeniten odgovor ruskega učitelja.

Življenje Rusov.

Čudno je to pri Rusih, da se silno mladi ženijo. Veliko se jih oženi že s 17. ali 18. letom, do 25. leta pa malo kateri čaka, zato so skoraj vsi ujetniki „ženati“ (oženjeni), le malo jih je „holost“ (ne-

Gospodarstvo.

Na večjem posestvu se sprejmejo: konjski hlapec, volar in hlevski pomočnik. Plača po dogovoru. Opozarjajo se na te službe zlasti begunci iz Primorskega, ki bi s tem dobili trajno službo, dokler se ne morejo povrniti v svoje domače kraje. — Več pove upravnistvo „Dolenjskih Novic“

Modra galica v letu 1917. Strokovni list „Kmetovalec“ v letošnji drugi številki z dne 31. januarja t. l. na prvem mestu razglašala oklic na vinogradnike, naj se takoj prijavijo za prejem modre galice za tekoče leto, in poroča, kako se naj to izvrši. Naše dolenjske vinogradnike opozarjamo s tem na ta razglas in poročamo, da se bodo n. pr. v novomeškem okraju na isti način nabirala naročila na modro galico, kakor lansko leto, t. j., vsak vinogradnik naj se zglašuje takoj pri istem poverjeniku novomeške kmetijske podružnice, kakor lansko leto, in naj se ravna po tem navodilu: Za vsak hektar lahko naroči 35 kg modre galice (za eno oralo 16 kg in za 1000 trt tri in pol kilogramov. Eden kilogram plača pa takoj po K 3-50 družbenemu poverjeniku.

Kmetijska šola na Grmu priredi v času od 1. marca do 15. maja 1917 sadjarski tečaj, in v času od 1. marca do 15. maja 1917 viničarski tečaj. V oba tečaja se bo sprejelo 14 mladeničev iz Kranjskega. Prosilcev za oba tečaja se je zglašilo štirideset, kar dokazuje koristi takih tečajev in ukaželjnost naše kmetijske mladine.

Naznanilo. Ker je v razglasu c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 29. jan. 1917, št. 3728, točka 7., nekoliko nejasna, pojasnjuje „Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine v Ljubljani“ s tem, da je na prigone (sejme) mlade, plemenske živine, ki se vrše: dne 5. februarja 1917 v Rudolfovo, 7. februarja v Št. Jerneju, 14. februarja v Črnomlju, 15. februarja v Kandiji, 17. februarja v Št. Vidu pri Zatičini, 21. februarja v Ribnici — dovoljeno prignati mlado plemensko živino in živino za delo v starosti do enega in pol oziroma do dveh let. Prižene se torej lahko vsa taka živina, ki ni še dve leti stara. „Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine v Ljubljani.“

Krompir za seme. Kdor rabi krompir za seme in si ga ne more drugače preskrbeti, ta naj se zglašuje zanj najpozneje do 14. t. m. pri pristojnem županstvu. Naročiti pa sme vsak posestnik zato pripravnega zemljišča samo toliko krompirja, kolikor ga res lahko posadi, ker se krompir, ki se ga dobi v to svrho, ne sme za nič drugega porabiti kot za seme.

Podzemeljska koleraba. Iz Nemčije se k nam uvaža v veliki množini podzemeljska koleraba pod imenom „vruka“

oženjen, prost). Oženijo se pa vsi bratje, četudi jih je sedem ali osem v hiši in vsi ostanejo doma ter skupno (zadružno) delajo in žive, najstarejši pa je poglavar-gospodar cele družine, ki šteje včasih do 40 oseb. Navadno je pa takih družin malo, ker veliko otrok že v nežni mladosti pomre, pa tudi malo otrok imajo ruski zakoni. Kakor že omenjeno, so Rusi zelo religiozni (pobožni) ljudje in zato imajo tudi še zelo stroge poste. Tako na primer cel advent in post ne jedo nobenega mesa. Pa saj so zadovoljni, če imajo le „moč hleba“ (kruha), no in tega imajo doma, kot pravijo in to tudi mi vemo, da je Rusija poljedelska država. Cerkve imajo baje zelo velike in lepe. V neki vasi Levenka imajo celo 24 zvonov. Pri službi božji vedno le pojejo in sicer vsi ljudje, staro in mlado, moški in ženske, toraj je pri njih ljudsko petje že v navadi. Orgel in stolov v cerkvah nimajo.

Toliko o Rusih. Kaj več nam bodo povedali pa naši ujetniki, ko se vrnejo iz Rusije, kar ljubi Bog daj, — kmalu. F. Š.

Da es mir in folge meiner raschen Abreise nicht möglich war, mich von allen meinen Bekannten persönlich zu verabschieden, sage ich diesen, sowie allen anderen Bewohnern von Rudolfs-wert, Kandia und Umgebung ein herzliches Lebewohl. Auf Wiedersehen!

Albert Hofschuster,
k. u. k. Oberstleutnant.

Rudolfswert, 3. Februar 1917.

Ker mi vsled mojega nenadnega odpotovanja ni bilo mogoče osebno posloviti se od vseh svojih znancev, kličem tem, kakor tudi vsem drugim prebivalcem Novega mesta, Kandije in okolice prav prisrčno:

Zdravstvujte: Na svidenje!

Albert Hofschuster,
c. in kr. podpolkovnik.

Rudolfovo, 3. februarja 1917.

(Wrucken). Ta beseda je sorodna s češkim izrazom za kolerabo, ki se imenuje češko „brukev“. Tudi Vojni žitni zavod v Ljubljani je naročil nekaj vagonov te okusne, pri nas splošno znane zelenjave in jo tam županstva ali druga aprovizacijska mesta lahko dobijo. Podzemeljska koleraba da zlasti s krompirjem skupaj pripravljena prav okusno jed. Ker krompirja primanjkuje, bode ta zelenjava marsikje dobrodošla.

Domače in tuje novice.

Oddaja zvonov. V ponedeljek, 12. t. m. pride g. c. kr. komisar radi prevzetja cerkvenih zvonov. Vabim vse preč. gg. župnike novomeškega dekanata od 8. ure dopoldne naprej v prostijo na razgovor radi določitve reda prevzetja. Vsak preč. gospod naj prinese s seboj cerkveni pečat in zgodovinske podatke zvonov. Izvzet je le preč. gospod župnik soteški radi starinske vrednosti zvonov. — Novo mesto 7. febr. 1917. — Dr. S. Elbert, inf. proš. in dekan.

Premeščen je iz Novega mesta v Maribor tukajšnji štacijski poveljnik c. in kr. podpolkovnik, blagorodni gospod Albert Hofschuster. Gospod podpolkovnik je užival ves čas svojega daljšega bivanja tukaj splošno odkritosrčno spoštovanje v vseh slojih prebivalstva v mestu in bližnji okolici. Vsak, ki ga je poznal, ga je vzljubil vsled njegove ljubeznjivosti in prijaznosti in vsled njegovega plemenitega značaja. V slovo mu kličemo: Bog ga ohrani še nadalje zdravega in čvrstega! Na srečno zopetno svidenje v času miru! — Na njegovo mesto je prišel major, g. Anton Spreml.

Vabilo k predstavi, ki jo priredé gojenke in učenke ubogih šolskih sester de Notre Dame v Šmihelu pri Novem mestu v nedeljo 11. februarja ob treh popoldne in v nedeljo 18. februarja ob poluštirih popoldne. Na pustno nedeljo se vabijo zlasti p. n. Novomeščani k mnogoštevilni udeležbi. — Spored: 1. Avstrija žaluje. Deklamacija. 2. Sv. Doroteja. Drama v dveh dejanjih. 3. Avstrija, ne boj se! Deklamacija. 4. Družkinja. Veseloigra v treh dejanjih. Vstopnina: Prvi sedeži po K 1-50, drugi sedeži po 1 K, stojišča po 50 vinarjev. Čisti dohodek je namenjen za vojne pohablence kranjske in za vdove in sirote padlih vojakov.

Prebiranje v letu 1899 rojenih črno-vojnikov za politični okraj Rudolfovo vrši se v času od 13. do 15. februarja v gostilni Ivana Ferliča v Rudolfovo in sicer pridejo na vrsto 13. februarja občine: Rudolfovo, Šmihel-Stopiče, Št. Peter, Bela cerkev, Brusnice, Toplice, Poljane. Dne 14. februarja občine: Čermošnjice, Mirna peč, Prečna, Gorenje Polje, Orehovica, Žužemberk, Dvor, Ajdovec, Smuka, Zagradec, Ambrus. Dne 15. februarja občine: Trebnje, Doberniče, Velika Loka, Mirna, Selo pri Šumberku, v občinski pisarni v Trebnjem. — Pri tem se posebno opozarja na to, da se prične prebiranje vsak dan vže ob sedmi uri zjutraj. Gospod župan ali njegov namestnik naj toraj svoje črno-vojnike pripelje pravočasno na lice mesta. Prebiranje se vrši po občinah. Vsak črno-vojnik mora biti po celem životu čisto umit in popolnoma trezen. V bližini kraja pregledovanja in v pregledovalnih sobah mora vladati popoln mir. Prestopki se bodo ostro kaznovali.

Častnim občanom je согласно izvolil občinski odbor v Selcah v seji 27. januarja t. l. državnega in deželnega poslanca gosp. dr. J. E. Kreka v hvaležno priznanje njegovih zaslug na polju zadružništva v selski dolini. Čast Očetu vseslovenskega zadružništva!

Umrla je v Völkermarktu dne 4. febr. v 68. letu starosti, po dolgem in mučnem trpljenju, previdena in boguudana, gospa Rozalija Haika, vdova lekarnarja gosp. Ferdinanda Haika. Pokojna je bila v Novem mestu in v Črnomlju, kjer je imel njeni rajni soprog lekarni, ter sploh na Dolenjskem in v Belokrajini obče znana in velečislana gospa ter miruljubnega in usmiljenega srca. Bog daj blagi, dobri gospej večni mir in pokoj!

Umrl je nenadoma v Ljubljani Novomeščan gospod Jos. Ferlič, c. kr. davčni upravitelj v. p., star 63 let. Pokojni je bil v nedeljo 4. februarja zadet od kapi, ko se je vrnil ob 2. uri od kosila ter se zgrudil na domačih stopnjicah, kjer so ga našli že mrtvega. Pogreb je bil v sredo popoldne pri sv. Križu ob veliki udeležbi uradnikov in prijateljev. Počivaj v miru, dragi Jože!

Potres smo čutili v Novem mestu v torek 6. februarja ob 11. uri 50 minut dopoldne.

O smrti gosp. prof. Severja poroča „Slovenec“ še sledeče: G. nadporočnik Sever je vežbal dne 27. januarja svoje vojake metati ročne granate. Po nesreči se mu je ujela ročna granata za pas, potem ko jo je zapalil. Videč, da se je težko rešiti njemu samemu, hotel je rešiti druge nesreče in se je vrgel na tla in pokril ročno granato s svojim telesom. Ko je došel k zavesti, je dejal, da ni nesreče nikdo kriv ter se je spominjal svoje ljubljene družine. — Dne 28. januarja je izdihnil svojo plemenito dušo. Gospod nadporočnik Sever je umrl kot plemenit junak.

Prošnja. Prejeli smo od nekega dragega nam naročnika dopisnico s sledečo vsebino: „... Zelo bi bilo ustrezno nam Dolenjcem, ki imamo svojce v ruskem ujetništvu v Aziji, Turkestanu, Sibiriji, torej v vročih in mrzlih krajih, ako bi nam cenjeni list „Dol. Novice“ ob priliki prinesel kake krajepisne črtice iz dotičnih krajev. Oprostite, da se drznem v takih rečeh Vam svetovati. Marsikdo bi tak spis po dvakrat, trikrat prebral...“ — Ta nasvet je jako dober in hvalevreden. Zato pa sedaj lepo prosimo, bodisi ujetnike, bodisi druge dopisovalce, katerim so omenjeni kraji znani, da nam blagovolijo priskrbeti veliko in od vseh krajev zaželeno stvarino v objavo. Danes smo takoj prinesli črtice o Rusih v podlistku, kar bode vsak naročnik bral z zanimanjem. Uredništvo.

Dopisi.

Iz Krškega. Tudi pri nas v Krškem smo imeli 29. jan. močan potres. Posebno hud je bil prvi sunek ob pol 10. uri dopoldne; spremljalo ga je glasno podzemeljsko bobnenje. V župni cerkvi in tudi po več hišah so se pokazale precejšnje razpokline. Ker se manjši potresni sunki še vsaki dan po večkrat ponavljajo, in ker prihajajo vedno bolj strašne novice iz Krške vasi in Brezic, je tukajšnje prebivalstvo nepopisno razburjeno. — Potres je zahteval v Krškem tudi eno človeško žrtev. Šestdesetletna vdova Uršula Arh je ob tistem času, ko je prišel prvi sunek,

prala na Savi. Ali je bil sunek tako močan, ali pa se je tako prestrašila, reva je padla v Savo in izginila v valovih. Nesreče ni v prvem trenutku nikdo opazil, šele pozneje so opazili ljudje, da je perilo še ob Savi, toda perice nikjer več. Do petka se truplo vtopljenke še ni moglo najti kljub marljivemu iskanju.

Iz Čateža na Dolenjskem. Ko se je v ponedeljek 29. januarja hudo treslo po Krški vasi in Brežicah, bi skoro sodil, da je imel potres svoje središče na Čatežu. Miško Zevnik iz Begunj na Gorenjskem je pisal našemu gosp. župniku, naj ga za njegov god sreča kak veseli dogodek. A kakšno presenečenje — isti dan je razrušil potres cerkev in župnišče — ubogi župnik je brez cerkve in župnišča. Voščil mu je tudi, naj ga navda kaka lepa misel; zares bo v teh strašnih časih treba silno misliti, kako zopet sezidati cerkev in župnišče. Naša cerkev je močno poškodovana in bati se je, da se župnišče podre.

Iz Brežic. Poročam o potresu dne 29. jan. v našem mestu sledeče: Bil sem ravno na cesti. Nenadoma sem začutil tako silen sunek, da sem skoro izgubil zavest. Grozno treskanje in prasketanje in že so padli s številnih hiš dimniki, opeke in omet na tla. Mesto je po malo minutah nudilo žalostno sliko. Nobena hiša ni ostala cela, zidovi so močno razpokani in skozi razpokane se vidi v stanovanja. Ljudje so takoj bežali iz hiš. Strah in zmešnjava je bila splošna. Oblast je takoj odredila, da vsi zapustijo stanovanja. Prebivalci so deloma bežali na kolodvor in se nastanili v železniških vozovih. Za drugi del prebivalstva so postavili šotore. Mnogo jih je bežalo v sosednje vasi, veliko se jih je pa odpeljalo z železnico v razne kraje. V ponedeljek ob polu 12. uri je bil drugi sunek. Ponoči sem čutil še nadaljnjih enajst sunkov, ki so pa bili vedno slabše kot prvi. Potresni sunek je bil za Brežice katastrofal. Hiše so se strahovito stresle, podirale so se stene, padli so dimniki. Nekatere hiše so le še žalostne razvaline. Zvonik župne cerkve se je napol podrl. V mestu je ni hiše, ki bi bila ostala nepoškodovana. Prebivalstva se je polastila strahovita panika. Vse je bežalo in akoravno se sunek ni več ponovil in je vladal silen mrz, se ni nič upal vrniti v hiše. Kolikor se vé, so bile pri katastrofi štiri osebe ubite, mnogo pa je ranjenih. Brežice so danes žalostna razvalina — beda je velika. — Ker je šel potresni sunek od juga proti severu, so podrti zidovi večinoma na južnem delu hiš. Tako se je n. pr. pri neki dvonadstropni hiši podrl cel južni del zidu. „Nemška hiša“, v kateri se nahaja restavracija pri „Črnem orlu“, je ostala na zunaj skoro nepoškodovana, ima le nekaj razpok, v notranjosti so se pa podrti vsi stropi in velik del strehe. „Narodni dom“ je manj poškodovan. V poštnem poslopu se je podrl strop, ter je več ljudi poškodovanih. Zvonik frančiškanske cerkve ima veliko razpok, ter se je nagnil. Bati se je, da se sam podre. Močno je poškodovana tudi hiša brežiškega župana.

Iz Žalovč. župnije Šmarjeta. Bila je meseca majnika leta 1885, ko so nam najprvo veselo zapeli zvonovi iz naše prijazne podružnice sv. Urha. Toda žalibog, le malo časa smo poslušali njihovo ubrano zvonjenje. Vojska in država zahtevata svoje žrtve v dosego častnega in trajnega miru. Tudi smo tedaj položili zvonove na oltar domovini. Dne 30. januarja 1917 so se zadnjič razlegali njihovi mili glasovi po naši okolici. Ko so jih sneli vojaki iz zvonika, prišlo je mnogo ljudi ter so se s solznimi očmi poslovlili od svojih ljubljencev. — Zvonovi so zapeli v žalostno slovo. Slovo od nas vzeli, ker v vojsko morejo. Kako smo jih ljubili, kako smo jih častili! Z nami so se radovali, z nami tudi žalovali.

Iz Semiča. Katol. slov. izobraževalno društvo v Semiču je po dekletih iz Marijine

družbe uprizorilo dne 28. januarja pri g. Sepaherju, pod vodstvom gospd. Minke Bartelove lepo igro „sv. Nežo“. Slišali smo tudi času primerno Gregorčičevo pesem „Soči“ in želeli, naj bi se naročilo, ki ga pesnik ob koncu izrazi svoji opevanki, skoro uresničilo. — Za smeh, ki je v sedanjih časih posebno dragocen, je poskrbel Ribničan Urban s svojo suho robo, in Urša z Brega.

Na straži.

Bila je že temna noč, ko smo se ustavili. Celodnevni marš po slabi, blatni cesti me je zelo utrudil. Nadležna bolečina v preutrujenih nogah je pregnala vse mišljenje, povzročila omotičen mir, mehanično so se pregibale noge. Imel sem ves čas samo eno željo: spati.

Naslonil sem se na neki zid, gledal nemo in utrujeno predse in čakal, kaj še pride. In je prišlo.

„Obe zadnji skupini tretjega voda na stražo!“ se je glasil ukaz.

Od strahu sem svoje že napol zaprte oči na široko odprl. Še naprej? Da, da, danes se mi je prav dozdevalo, da me doleti še kaka neprijetnost. In vendar sem tako hrepenel po počitku.

Iz kompanije sta se odločili dve skupini in se premikali dalje. Poročnik nam je naročil: „Vsakih dvajset korakov en mož, v vedni zvezi s sosedom, tja do straže bližnjega bataljona. Velika previdnost! A ne takoj streljati, če se kaj gane. No, torej naprej!“

Odšli smo v noč.

Kolovratil sem v temi čez široko polje, spotikal se nad različnimi nevidnimi ovirami. Vedno dalje! Nazadnje sem se tega blodenja tako privadil, da mi je bilo čisto vse eno, kam zaidem. Končno sem se moral ustaviti. Pred seboj sem začutil trsje, vrbe in reko. Potem sem stal in strmел v temo, truden, da so me komaj držale noge.

Čez nekaj časa mi začno lezti trepalnice skupaj. Vraga vendar, samo ne zapati! Pred teboj na oni strani sovražnik, ovit v temo in meglo.

Skušal sem misliti na kaj veselega, smešnega. Najrazličnejše smešne stvari sem si klical v spomin. Tako je minila ura za uro. Bilo je hladno in začelo me je tresti. Od časa do časa se me je polotevala utrujenost, da bi padel in zaspal. A zavest dolžnosti me je držala pokonci.

Ali se ni nekaj zganilo tamkaj med vrbami? Nekoliko sem stopil naprej in napeto poslušal. Kljub vsej pazljivosti nisem mogel zaznati ničesar važnega. Bil je najbrž samo veter, ki je premikal bičje ali samo pljuskanje vode.

Minilo je že mnogo časa, kar sem stal na straži. Vse okoli je bilo mirno. Spanec me je že parkrat nadlegoval, a sem se ga krepko ubranil.

Naenkrat je nekaj zašumelo in zapljuskalo. Napeto sem strmел in gledal v temino, odkoder je prihajal glas. Zdelo se mi je, da se je nekaj premaknilo med vrbami. A niti šum, niti premikanje se ni ponovilo.

Čez nekaj časa zopet zaslišim pokanje bičja in pljuskanje vode. Veter pa je odnašal glasove od mene stran in samo kadar je potihnil, sem mogel dobro slišati, da se nekaj godi tamkaj med vrbami. Zapazil nisem ničesar. Že me je jezilo, da se nič ne pokaže. Naenkrat pa skočim par korakov naprej. Da, da sedaj vidim, da se nekaj premika po vodi. Nekdo plava semkaj na to stran, zdi se mi, da težko diha. Voda pljuska. Vzdignil sem puško in se pripravil na strel, kajti jasno mi je bilo sedaj, da plava čez reko sovražnik in se zbira pri tistih vrbah, da bi potem tiho in neopazeno prodiral naprej.

Pomislim sem, kaj storiti. Zdelo se mi je najbolje, da počakam in vidim natančno, kaj se pripravlja. Spomnil sem se tudi, da nam je poročnik naročil, naj ne streljamo takoj.

Poslušal sem pazno. Tamkaj je sopihalo, pokalo, pljuskalo in brodilo po vodi in po blatu na obrežju.

Stopil sem par korakov naprej. Natančno sem slišal globoke glasove in potem hitre korake nekam naprej. Nato je postalo vse tiho. Jezen sem bil, da se je tam vse umirilo in sam nisem vedel, kaj storiti.

Tako sem pazil deset minut. Naenkrat je na levi, pri najbližjem možu počilo, potem zopet in zopet.

Nato so prišle patrolje in vprašale, kaj je bilo. Poročal sem, kar sem videl in slišal.

Nočne megle so se razylekle in jutranje solnce je zasijalo. Jaz sem se hotel prepričati, kaj je bilo ponoči na tistem mestu ob obrežju. Šel sem tjakaj in zlezal skozi gosto grmičevje čisto do brega.

Blato na obrežju je bilo vse razrito. Od tega mesta naprej je peljala sled. Spoznal sem, da ta sled ni človeška; sledil sem ji med vrbami in končno naletel na nekaj črnega, velikega, kosmatega. Ležalo je nepremično v blatu in vse okoli je bilo krvavo. Zasmehal sem se na glas, ko sem zapazil mrcino, bil je velik — divji prešič. Torej ta sovražnik me je motil preteklo noč.

Razvedrilo.

Preveč pozabljiv. „Gospod profesor, to večno jadikovanje in tarnanje ne pomaga nič — morate pozabiti!“ — Profesor: „Ja, to sem tudi večkrat sklenil storiti, pa vedno spet pozabim!“

Največji rešpekt. Dekla ministrični ženi, ki je v omedlevico padla: „Oh ekscelencia — pridite zopet k ekscelenci!“

Prvi zaslužek. Vseučiliščnik svojemu tovarišu: „Pavle, pogledaj teh dvajset kron! — prvi denar, ki si ga sam zaslužil!“ — Tovariš: „Kako sem ga zaslužil?“ — „Prazne steklenice sem prodal!“

V šoli. Profesor: „Skušnja uči, da na tej strašni bolezni — črni kugi — skoraj vsakdo umrje, kogar napade; pri tem je pa vendar nekaj veselega to, da jo človek v življenju le enkrat dobi.“

Pred sodiščem. Zločinec, ki je dobil deset let zapor, zagovorniku, ki ga je kratko in slabo zagovarjal: „Vas prav lepo zahvalim, gospod doktor, ker ste tako kratko opravili — sicer bi mi bili, kakor se mi zdi, še par let navrgli!“

Po domače. Zatoženelec advokatu mej tem, ko se sodniki posvetujejo: „No, gospod doktor, kaj menite, koliko bomo dobili?“

Samostojen. Ona: „Na raznih zborovanjih se toliko govori o „samostojnosti“ — kaj pa je to: samostojen?“ — On: „Ja, veš, stara, samostojen je tisti, ki ima svoj ključ od hiše in nobene žene doma!“

Premisleka vredno je vprašanje: kaj je bilo prej na svetu — ali bolezen, ali zdravniki?

Samozavest. Častnik tovarišu: „Pravega častnika se precej spozna — če je tudi v civilni obleki!“ Tovariš: „Imaš prav, kamerad! Jaz sem prepričan — če bi me tudi v krompirjev žakelj vtaknili — bi mi vsak rekel: gospod lajtnant!“

Bridko. A: „Kaj pa študira vaš sin?“ — B: „Kaj študira tega ne vem; le to vem, koliko zašudira!“

Zanesljiv dokaz. Profesor višje dekliske šole pelje učenke na izprehod, ko je po dežju zopet posijalo solnce in pravi: „Na tem kraju, kjer smo zdaj, je bilo pred nekaj tisoč leti še morje!“ — Ena izmed učenk: „Gospod profesor, imate prav — je še zdaj mokró!“

Pred sodiščem. — Sodnik: „Vi ste krojač... ali ste samostojni?“ — Priča: „Ne, sem oženjen!“

Pri vojaki. Korporal novincu, ki mu želodec kruli: „Vi Špelič, recite vašemu želodcu, naj nikar tako ne vriška!“

Izgovor. A: „Kako pa moraš zmeraj piti?“ — B: „No ja, če sem žejen, moram piti; če pa nisem, pijem iz jeze, ker žejen nisem!“

Oštarijska modrost. Oštir sinu: „... In to si zapomni Jože: če je kdo že zadosti pil, ne daj mu nič več!“ — Sin: „Kako pa moram vedeti, če je že zadosti pil?“ — Oče: „Če nič več denarja nima!“

Oklic. Od beguncev s Primorja, katere je vojska tako hudo zadela, naselilo se jih je nekaj v mestih in večjih krajih na kmetih, posebno v Trstu in sosednji Kranjski in Koroški pri svojih sorodnikih in prijateljih. Tam so navezani na vojaško preživnino in na pičle zaslužke, težko tedaj žive in trpe veliko pomanjkanje. Vsled mrzlega letnega časa se je poslabšal izdatno položaj teh revežev, ker nimajo potrebnih sredstev, da bi si mogli nakupiti potrebne gorke obleke in obutve. Že zaradi svoje usode vsega obžalovanja vredni begunci občutijo vsled slabega vremena tembolj svojo bridko usodo. Naša človeška in patrijotična dolžnost je, da tukaj po svoji moči pomagamo, stisko svojih pridnih sodržavljanov kolikor mogoče olajšamo in jim dejansko pokažemo svoje srčne simpatije in svoje gorko sočutje do njih. Podpisani se obračajo tedaj v gotovi zavesti na javnost, da njihov oklic ne ostane neuspešen prosee obleke vsake vrste, perilo, obutve za revne begunce. Z malimi žrtvami napravi se v tem primeru dobro delo prave ljubezni do bližnjega. — Trst, dne 5. januarja 1917. Dr. baron Fries-Skene m. p., c. kr. namestnik v Trstu in na Primorskem. Dr. Faidutti m. p., deželni glavar gorški in gradiščanski. Dvorni svetnik Lasciac m. p., predsednik deželne upravne komisije za Istro. Predstoječa prošnja se gorko priporoča. Darove sprejema v Ljubljani „Posredovalnica za goriske begunce“, Dunajska cesta 38. I. izven Ljubljane pa Posredovalnica v Kranju in Novem mestu, ako bi se teh darov ne pošiljalo rajše v Ljubljano. — V Ljubljani, 19. januarja 1917. Henrik grof Attens m. p., c. kr. deželni predsednik na Kranjskem.

Veliki cesar

je bogato ilustrovana in mična knjižica, ki je pred kratkim izšla. Cena 1 krona, po pošti 20 vinarjev več. Prodaja se v Novem mestu pri J. Krajec nasl. in Urb. Horvat, v Ljubljani v Katol. Bukvarni, v Kranju v „Iliriji“. — Šole pa lahko naročajo knjižico pri izdajatelju Fr. Petriču, mestnem učitelju v Ljubljani, Glince, vila „Mila“. Knjižica zasluži vsled svoje lepe in domoljubne vsebine vsestranskega priporočila.

Hiša se proda

iz proste roke v Jablanu. Hiša je zidana in krita z opeko. Ima klet in kuhinjo. Zraven spadata svinjak in lep sadni vrt. — Cena: 1500 kron. — Več pové Nikolaj Tomažič, Gor. Globodol št. 30, pošta Mirnapec.

Dražbeni oklic

E 268/16
6

Dne 26. marca 1917 predpoludne ob 11. uri bo pri tem sodišču, v izbi št. 30, dražba sledečih nepremičnin: Zemljiška knjiga Vinavas, vl. št. 87: Hiša na Grm št. 6, z leseno šupo in betonastim vodnjakom, sadni vrt, njive, travniki in gozdovi. Cenilna vrednost 3921 K 76 h. Najmanjši ponudek 2614 K 52 h. Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV., dne 28. januarja 1917.

Loterijske številke.

Gradec, 31. januarja 90 22 38 62 32

Hiša na prodaj

v Novem mestu št. 100. Več se izve ravnotam.

Ženitna ponudba.

Mlad gospod, z lepim premoženjem, se želi seznaniti z gospico, ki bi imela posestvo, gostilno, ali nekaj kapitala. Tudi vdova z enim otrokom ni izključena.

Ponudbe pod **lepa prihodnost št. 1914** na tiskarno J. Krajec nasl. 115-2-2